

ÅRSPLAN

HAGEHAUGEN BARNEHAGE

BARNEHAGEÅRET

2017-2018

*"Det finnes bare to varige gaver du kan gi til ditt barn.
Det ene er røtter, det andre er vinger". Hodding Carter,
forfatter.*

Vi presenterer med stolthet vår barnehage, og vi håper at dere finner denne årsplanen lesbar og interessant. Det handler om hvordan ditt barn skal ha det i hverdagen og hva det skal oppleve, og erfare sammen med de andre barna, dere som foreldre og oss ansatte. Måten vi møter ditt barn på, gjennom ord og handlinger, vil være med på å forme og danne ditt barn, og vi vil tilstrebe og bidra til at det får et godt og trygt fundament her hos oss, i nært samarbeid med dere.

Årsplanen skal komme barna til gode. Alt vi gjør, skal være til beste for barna. Det sies at barnehagen er viktigere enn noen gang og derfor er kvaliteten til barnehagen også viktigere enn noen gang.

Barnehageåret 2016-2017 ønsket vi å formidle «*hvordan vi er sammen med barna*» mer enn hva vi gjorde av aktiviteter med barna. Dette ligger fortsatt til grunn i alt vi gjør. I kommende barnehageår ønsker vi i tillegg å formidle «*hva vi gjør sammen med barna*» - og da mener vi nettopp det – barna skal komme mer på banen og delta aktivt i egen barnehagehverdag.

Vi ønsker at ditt barn skal bli sett, hørt, forstått, få lekevenner - og se på Hagehaugen som «sin» barnehage som de gleder seg å komme til.

Barnehager har fått en ny rammeplan/forskrift til barnehageloven gjeldene fra august 2017. Vi ansatte skal på flere kurs og opplæring i regi av fylkesmannen i Oppland og Lillehammer kommune for å sikre god implementering av de nye forskriftene og da særlig sett i forhold til fokusområdet vårt i år – **turer**. I tillegg er det fra Fylkesmannen i Oppland lagt vekt på **barns medvirkning** og det heter – «Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet.» (Jfr. Barnehagelovens § 3, annet ledd) Barna skal være «tett på» sin egen hverdag, og vi ønsker å formidle hvordan vi skal få til dette gjennom denne årsplanen.

Hilsen

alle oss ansatte i Hagehaugen barnehage

Hvem er vi?

Denne «lille» 2-avdelings barnehagen er eid og drevet av dere foreldre. Det har den vært siden 1989. Dere er barnas nærmeste - og ikke minst ansattes nærmeste arbeidsgiver.

Styret

Det øverste organet er styret som nå består av –

Ingrid Renolen – leder (mor til Syver på Ovarennet)

Aud Elisabeth Tande Degirmenci – medlem (mor til Rakel og Herman på Ovarennet)

Michael Brix – varamedlem (far til Ask på Ovarennet)

Truls Bjelke – økonomiansvarlig (far til Ingvild på Ovarennet)

Marit Grinddalen – personalrepresentant (barne- og ungdomsarbeider på Ovarennet)
(Britt Helen Aavik – sekretær (styrer))

Styrets oppgaver er å være arbeidsgiver for oss ansatte og drive Hagehaugen barnehage SA på en forsvarlig måte i forhold til lover, regler og rammeverk som styrer barnehagevirksomhet i Norge. Det er blant annet deres ansvar å styre virksomheten på en forsvarlig økonomisk måte som sikrer videre drift i fremtiden. Styret har tatt på seg en stor oppgave – bygge nytt bygg til oss.

Foreldreråd

Som mor eller far i barnehagen er dere alle sammen automatisk med i barnehagens foreldreråd. Dette organet skal ha møte hver høst og ellers ved behov. Dere skal gjennom en demokratisk prosess velge 3 representanter til barnehagens samarbeidsutvalg.

Samarbeidsutvalg

For tiden sitter disse personene i Hagehaugens samarbeidsutvalg:

Asborg Aanstad Bjertnæs – leder (mor til Sina på Ovarennet)

Anders Flugsrud – dugnadsansvarlig (far til Herman på Ovarennet)

Eirik Grindaker (far til Marie-Therese på Unnarennet)

Wenche Vigen Reistad – personalrepresentant (barnepleier på Unnarennet)

Vibecke Bogevoid – personalrepresentant (barne- og ungdomsarbeider på Ovarennet)
(Britt Helen Aavik – sekretær (styrer))

SU sine oppgaver er å sikre at det er god dialog mellom foreldre og ansatte i alt som omhandler barna i barnehagen. Barna skal ha en god hverdag, et sikkert inne- og utemiljø som gir gode muligheter for utvikling på alle områder. De godkjenner årsplanen.

Barna våre

Barna våre er ressurssterke, fantasifulle og vitebegjærlige små og store i en fin blanding av jenter og gutter. Det er 6 søskenpar. Det er svært gode muligheter til å finne mange gode lekevenner. Etter foreldres ønske kan telefonnummer utveksles slik at man kan invitere med venner hjem også.

Ovarennnet

Kasper Solli Berntsen	født 28.05.2012	
Syver Sebastian Berge Renolen	født 12.06.2012	
Ingvild Bogevoid Bjelke	født 10.07.2012	
Rakel Tande Degirmenci	født 11.10.2012	Totalt 4 «Elger»
Severin Tronstad Brønmo	født 02.01.2013	
Hedvig Riise Alver	født 13.02.2013	
Syver Bråthen	født 20.02.2013	
Mattis Thuen Tyrom	født 05.03.2013	
Johanne Dørum Skjerven	født 27.03.2013	
Eirik Moldegård-Kolstad	født 20.05.2013	
Peder Arstad Askeland	født 27.07.2013	
Tuva Rossing Nilsen	født 26.09.2013	
Sina Aanstad Bjertnæs	født 27.09.2013	
Magnus Finsveen Dahl	født 08.10.2013	
Gustav Floberghagen Alver	født 15.11.2013	
Ask Ellingbø Brix	født 04.12.2013	Totalt 12 «Bjørner»
Herman Flugsrud	født 01.02.2014	
Alisa Ulsakerhaugen	født 14.03.2013	
Even Kjøs	født 10.08.2014	Totalt 3 «Rever»
Herman Tande Degirmenci	født 14.08.2015	Totalt 1 «Ekorn»

Unnarennnet

Gard Philip Røhne	født 13.05.2015	
Sverre Floberghagen Alver	født 24.07.2015	
Maren Thuen Tyrom	født 12.09.2015	
Marie Therese Bull-Grindaker	født 24.09.2015	
Maja Solbakken Nereng	født 30.10.2015	Totalt 5 «Ekorn»
Emma Rosenberg Rotevatn	født 11.03.2016	
Nora Ophus Granlund	født 30.04.2016	
Henrik Flugsrud	født 26.08.2016	
Maria Aarstad Askeland	født 14.10.2016	
Olav Stenså Larsen	født 16.10.2016	
Marie Riise Alver	født 03.11.2016	Totalt 6 «Mus»

Alle disse barna skal ha stor innvirkning på egen hverdag som individ og som gruppe. Vi ansatte skal være lydhøre overfor deres behov og legge til rette for at de får dekket sine basisbehov. Dette er god balanse mellom aktivitet og hvile, god og næringsrik mat som gir energi til utfoldelse, samt at vi skal være deres trygge favn - hvor de vet at de blir passet godt på.

Barn skal regnes som tre år fra august det året de fyller tre år. Dette er nytt og gjør at vi får en mer stabil barnegruppe gjennom året. Det blir ikke så mange som flytter fra Unnarennet til Ovarennet. Det er to gutter som går over til stor avdeling 01.01.18. Dette året blir et «overgangsår» hvor vi har flyttet noen av de som er født i 2016 til Ovarennet og resten blir på Unnarennet til sommeren.

De ansatte som dere møter her i Hagehaugen er;

Kathrine Hagen 	Kathrine er utdannet førskolelærer og har jobbet som pedagogisk leder i Hagehaugen de siste 12 årene. Ny rammeplan presiserer at pedagogisk leder har et særlig ansvar for å veilede og forklare vår praksis til ufaglærte og vikarer. Kathrine jobber 100 % stilling.	De ansatte omtaler Kathrine som en kollega som utviser stort sosialt ansvar. Hun har gode lederevner og er klar og tydelig i forhold til det hun formidler, og det som hun ønsker å oppnå. Hun er også av den undrende typen som alltid er nysgjerrig på livets underfundigheter. Hun er svært opptatt av å være på gulvet der hvor de små barna er.
Wenche Vigen Reistad 	Wenche er barnepleier og er den som har jobbet lengst hos oss. Hele 23 år! Wenche jobber i 50 % stilling.	De ansatte synes at Wenche har mange styrker. Den som er mest fremtredende er hennes medmenneskelighet og hennes godhet. Til og med latteren hennes er varm og god. Hun legger også merke til og setter pris på gode ting som hender. Hun hjelper og tar vare på andre. Hun er svært opptatt av å gi barna et godt fang.
Marit Grindalen 	Marit er utdannet barne- og ungdomsarbeider. Hun har vært hos oss de siste 11 årene. Marit er ansatt i 100 % stilling og kommer etter jul til å øke fra 80 %.	Marit sine kolleger synes at hun har mange ulike styrker og egenskaper, men det som utmerker seg mest er hennes sans for humor og lystige humør. Hagehaugens humørspreder evner på en særlig god måte å dele smil og spre latter. Hun er opptatt av at det skal være en god og lun stemning på avdelingen for å gi barna verdifulle sanseinntrykk.
Lene Anette Brustuen 	Lene er utdannet barne- og ungdomsarbeider. Hun har fast 50 % stilling og deler med Wenche, i tillegg jobber hun ekstra for andre med reduserte stillinger også.	Lene er solid og arbeidsom. Hennes styrke er at hun lar sine gode handlinger tale for seg selv. Vi synes at Lene har en verdig beskjenhet ved seg. Hun er opptatt av å være en rolig og hjelpsom voksen som veileder de små både med ferdigheter og i væremåte.
Freddy Henningsen	Den eneste hanen i kurven er utdannet førskolelærer og har jobbet her i 6 år. Han er ansatt som pedagogisk leder. Ny rammeplan presiserer at	Freddy spiller mange roller. Han kan være både Pippi, Klara Ku og kokken Fredrico Fiasko. Mest av alt er han seg selv. I likhet med Lene synes de

		pedagogisk leder har et særlig ansvar for å veilede og forklare vår praksis til ufaglærte og vikarer. Freddy jobber 100 % stilling.	ansatte at Freddy lar sine gode handlinger - og gode ideer tale for seg selv. Han er opptatt av at barna skal få «holde på» selv om det blir «rot» overalt! Han er aktiv med i lek, og han er god til å se hvert enkelt barn og hva de er opptatte av.
Hanne Mette Koen 		Hanne Mette er utdannet førskolelærer og har vært hos oss i 6 år. Ny rammeplan presiserer at pedagogisk leder har et særlig ansvar for å veilede og forklare vår praksis til ufaglærte og vikarer. Hanne Mette jobber 100 % stilling.	Dette er barnehagens store sangfugl. En svært omsorgsfull en også. Hanne Mette har en tålmodighet som strekker seg i det uendelige – en tålmodighet hun aldri mister. Hun gir seg ikke før ALT er i orden for det enkelte barnet. Vi ansatte ser hennes godhet og mildhet i alt hun foretar seg.
Vibecke Bogevoild 		Vibecke er utdannet barne- og ungdomsarbeider. Hun har vært hos oss i 12 år. Hun har 20 % permisjon fra en 100 % stilling.	I tillegg til at Vibecke er godheten selv, synes vi at hun stråler og utviser stor livskraft. Hun møter livet med glede og energi. Hun simpelthen elsker barna og gjør alt for at de skal føle seg trygge og få den omsorgen de har behov for. Hun er opptatt av å anerkjenne hvert enkelt barn og gi dem den oppmerksomheten de ønsker.
Nancy Camilla Byenstuen 		Hun har utdannelse som barne- og ungdomsarbeider. Hun har vært hos oss i 2 år. Nancy Camilla har 20 % permisjon fra en 100 % stilling.	Nancy Camilla er av den kreative typen som har et utall av ideer til aktiviteter for barna. Når hun samler en flokk med barn rundt seg for å skape og lage noe, ser vi henne i sitt ess. Hun er svært omsorgsfull og synes det er viktig å være til stedet med barna og ikke holde på med for mye praktiske gjøremål samtidig.
Liv Anny Saxegaard 		Liv Anny har utdannelse som barne- og ungdomsarbeider og har jobbet som kjøkkenassistent hos oss de siste 4 årene. Liv Anny har 50 % stilling.	En av de gode egenskapene som de ansatte ser tydelig hos Liv Anny er hennes evne til utholdenhet. Hun evner på en særlig god måte å gjennomføre det hun har startet på. Hun er opptatt av at maten skal være innbydende og fristende samtidig som den er næringsrik.

Britt Helen Aavik 	Utdannet førskolelærer og ansatt som styrer siden des. 2015. Styrer har et særskilt ansvar for å veilede og sørge for at pedagogiske ledere utøver barnehagefaget i henhold til lov om barnehager og de nye forskriftene i «Rammeplan for barnehager». Britt jobber 100 % stilling og er dette året ca. 2 halve dager med barna og resten administrativt.	De ansatte mener at Britt har svært gode lederegenskaper, og hun er en enorm støtte i det daglige pedagogiske arbeidet - også når det kommer til praktiske gjøremål. Hun er genuint interessert i, og har alltid TID til, både barn og voksne. Britt ser hver enkelt og anerkjenner alle. Veileder gjør hun også når det trengs. Alt med et smil! Hennes naturlige væremåte påvirker både barn og voksne på en god og fin måte.
--	--	--

En ansatt som er ferdig utlært er ikke utlært – bare ferdig!

De ansatte innehar mange gode egenskaper og kompetanse - gjennom utdanning og praktisk erfaring. Vi har vi fokus på å holde oss oppdatert innenfor fagfeltet. Vi leser fagtidsskrifter, bøker og deltar noe i sosiale medier hvor barnehagefaglige debatter går. Vi reflekterer mye over egen praksis og diskuterer mye på avdelingsmøter og personalmøter for å få frem det beste i oss selv og jobbe riktig overfor barna. Vi gir hverandre tilbakemeldinger på jobben vi gjør og stiller ofte spørsmål om «Hvorfor gjorde jeg/du som jeg/du gjorde akkurat nå?».

Barna dine er ikke barna dine.

De er sønnene og døtrene til livet som lengter etter seg selv.

De kommer gjennom deg, men ikke fra deg.

Selv om de er sammen med deg, tilhører de deg ikke.

Du kan gi dem din kjærlighet, men ikke alle tankene dine, for de har sine egne tanker.

Du kan huse kroppene deres, men ikke sjelene deres, for sjelene tilhører morgensdagens hus.

Du kan strebe etter å bli lik dem, men forsøk ikke å få dem til å ligne deg. Livet går ikke bakover, og dveler ikke ved gårsdagen.

Du er buen som barna skytes ut fra som levende piler.

Bøy deg med all din kraft slik at pilene kan nå langt. Kalil Gibran

Rammeplanen

Vi plikter å planlegge opplegg og aktiviteter, vurdere innhold og gjøre en evaluering for å sikre progresjon og utvikling kontinuerlig. Rammeplanen er både en forskrift til loven og et pedagogisk verktøy for oss som jobber i barnehage. Vi har 7 fagområder som alle barn skal være innom, på sitt nivå, gjennom året;

- *Kommunikasjon, språk og tekst* – vi snakker med barna, leser, synger, rim, regler, eventyr m.m.
- *Kropp, bevegelse, mat og helse* – vi er på turer, leker, løper, klatrer, aker, husker, sykler. Vi spiser frokost, lunsj og fruktmåltider i barnehagen. Varmt måltid en gang per uke. Vi har alltid grønnsaker med, variert pålegg og mye fisk. Det er sjeldent vi har kaker m.m – og bursdager feires med fargerik og begivenhetsrik «bursdagssamling».
- *Kunst, kultur og kreativitet* – vi tegner, maler, bruker nærmiljøet og skal delta på ulike arrangementer i Lillehammer. Leken står som det mest sentrale innenfor kreativitet og utfoldelse.
- *Natur, miljø og teknologi* – vi skal bruke nærmiljøet, naturen omkring barnehagen gjennom alle årstider. Ut fra alder skal barna få være med å bruke fotoapparat, Ipad m.m – og vi ønsker oss en tur til teknisk museum til våren.
- *Antall, rom og form* – vi tar med matematikk i hverdagen, plassering, orientering, visualisering, former, mønstre, telling, tall og måling. Dette gjenspeiles i ulike oppgaver, leker og puslespill som vi har – blant annet.
- *Etikk, religion og filosofi* – spesielt i førskolegruppen legges det opp til refleksjoner som har utspring i ulike dilemmaer. Etikk og moral er med. Vi skal besøke Søre Ål kirke i forbindelse med jul og påske hvor vi får kjennskap til jule- og påskeevangeliet. Filosofi og undring er med oss i hverdagen, og barna er eksperter på å stille spørsmål om hvorfor ting er som det er.
- *Nærmiljø og samfunn* – vi forsøker så godt vi kan å spenne om alle områdene og innlemme disse i turene vi har i nærmiljøet. Vi har også ambisjoner om å lære Lillehammer og området rundt bedre å kjenne. Her har vi i skrivende stund allerede vært med Bjørnegruppen på togtur fra Lillehammer til Moelv. Dette er et eksempel på aktivitet som kommer inn under dette fagområdet.

4 søyler

4 sentrale søyler – omsorg, lek, læring og danning er fundamentet for alt vi gjør med barna. Vi ser for oss et hus som står på disse 4 søylene. Blir det for mye av det ene og mindre av noe annet, kommer huset til å velte. Vi kan ikke bare legge til rette for god omsorg og trygghet gjennom f.eks «Trygghetssirkelen» (se under) som vi bruker. Barna skal lære ferdigheter og de skal bli gode medmennesker for fremtiden. Grunnlaget legges i barneårene. En barnehage som har likevekt i disse søylene står støtt i arbeidet med barna. Dette tilstreber vi å etterleve.

Det aller viktigste er likevel leken som er barnas «arbeidsmetode» for å forstå virkeligheten rundt seg. De leker **omsorg**, de leker **lek**, de leker **læring** og de leker **atferd/danning**. Vi kan ikke diktere hva barn skal leke – ei heller være dommere for hva som er god eller dårlig lek. Det kan være at et barn har opplevelser som skal bearbeides eller forstås. Vi kan imidlertid se etter hva som skjer, anerkjenne, veilede og komme med innspill som barna kan bygge videre på.

Innenfor emnet lek kan vi i korte trekk se barns lekekompetanse gjennom deres ferdigheter til å igangsette, være fleksible, organisere, finne løsninger ved uenighet, selvregulering for å få leken videre. Vi ansatte må hjelpe der hvor vi ser barnet mangler ferdigheter. Vi ser all type lek her i Hagehaugen barnehage. Rollelek, konstruksjonslek, «herje – hvem er sterkest lek», klatrelek, teater/utkledning, utforskeren som sjekker ut hva som skjer med en meitemark som deles..., boltrelek og «moderne» lekefigurer som må sjekkes ut gjennom leken som f. eks Pokemon.

Barna leker for å lære, forstå, være sosiale, få venner, skifte perspektiv, utvikle hjernen, utvikle kroppslige ferdigheter og finne løsninger. For å få til dette MÅ barna være trygge på omgivelsene, fått opplevd omsorg og anerkjennelse og fått mulighet til alltid å kunne returnere til en god voksen.

Som ansatt respekterer vi at barn trenger god tid og ro til å leke. De trenger også frihet til å få leke det de selv vil - på det nivået de er. Vi ønsker at de selv skal få oppleve å bestemme hva og hvordan de vil leke - og hvor lenge de ønsker å leke det.

Vi spør –

Hva har du/dere lyst til å leke med nå?

Trenger dere noe for å klare å leke det?

Hvor lenge vil dere holde på?

Vil dere leke for dere selv?

I tillegg til at vi jobber systematisk med opplegg og aktiviteter har vi ansatte i fellesskap utarbeidet en arbeidsmåte (smart) i møte med barna. Uavhengig av avdeling og alder, ønsker vi å gi dem en så god opplevelse som mulig gjennom dette barnehageåret. Vårt mål er at når dere henter barnet for siste gang før sommerferien, og for noen av barna, før skolestart, skal barnet og hele familien tenke at dette har vært et fint år.

Gjennom dette barnehageåret ønsker vi at ditt barn skal ha fått;

Opplevd anerkjennelse

Vi sier **ikke** – «Du trenger ikke å gråte for dette, vet du!» Som voksen aksepterer vi at barnet føler det det føler - akkurat når det føler det. Vi ønsker at ditt barn skal oppleve å bli sett og hørt, oppleve omsorg, nærhet og kjærlighet fra alle oss voksne slik at de kan føle seg trygge og ivaretatt hos oss. De skal møte voksne som viser interesse og forståelse for alle emosjoner det viser. Vi setter oss ned, ser barnet i øynene og bekrefter at vi ser og hører det barnet formidler – det være seg glede, iver, sinne eller sorg. Ved det siste tilbyr vi et fang, og vi gir barnet den tiden det trenger for å komme i balanse igjen. Vi mener denne måten å møte barn på er med på å styrke deres bilde av seg selv. De er viktige – det de forteller oss blir tatt på alvor.

Opplevd trygghet og omsorg - trygghetssirkelen

Circle of Security - COS, eller trygghetssirkelen er en tanke som vi har med oss i møte med barna, små som store. Den er også god for voksne. Barn trenger sensitive og varme voksne rundt seg, hjemme som i barnehagen. Barns gryende selvstendighet og læring hviler helt på retten til å være avhengig av voksne. Kort fortalt oppfatter vi at barn trenger å være tett på en voksen, få betrakte omgivelsene og «forlate tryggheten» for å tørre utforske litt. Den voksne skal være parat til å være der når barnet søker trygghet igjen. En metafor som en av skolestarterne forstod var at spesielt små barn er som mobiltelefoner som gråter når de er tomme for strøm. Da trenger de en lader, som er den voksne. Når de er fulladet igjen er de klare til utforskning og lek igjen. Dette viste seg i praksis noen uker senere da skolestarteren så et lite barns om gråt, tok det i hånden, leide det mot meg og ropte «Britt, xxx trenger lading!»

Utviklet sosial ferdigheter

Som voksen må vi hjelpe barna til å utvikle gode sosiale ferdigheter. Hvem ønsker vi at barna skal være? Vil vi at de skal være empatiske, respektfulle, høflige, omtenkssomme, hjelpsomme og samtidig tørre å hevde seg selv og ha tro på seg selv? Svaret vårt er klart, ja.

Vi ønsker at de barna som har gått hos oss skal bli gode mennesker. Vi vil styrke barnas gode egenskaper og gi dem konkret tilbakemelding og ros for god atferd. Vi har hentet inspirasjon fra Re kommune hvor de jobber SMART. (styrkebasert, medvirkning, anerkjennelse, relasjonsskapende og training (øvelse)).

Spesielt på Ovarennet vil dette komme til syne. De ansatte bære på en «kortstokk» festet til belte. Kortstokken består av 20 kort som omhandler gode egenskaper. Når de ser at et barn f.eks. hjelper et annet, vil de være på pletten og gi kortet «hjelpsomhet» - som er når vi hjelper andre. Ved alle anledninger vil vi rose barna når de gjør noe bra for andre, og vi vil oppfordre dem alle, uansett alder, til å være gode mot hverandre, trøste og vise sympati.

Et godt tegn på at våre barn utvikler sosial kompetanse er en snart 5 år gammel jente som forteller at det er veldig artig å høre «Pulverheksa og Plageånden» og hva Ertekroken gjør der, men det er ikke moro om det skjer i virkeligheten. En ansatt har sagt dette til barna, og det kommer tilbake fra barna igjen. Det er kortene *omsorg*, *samarbeid* og *hjelpsomhet* som deles ut mye, og fokuset kommer til å hjelpe barna til å få frem styrken *selvkontroll*.

Oppleve allsidige aktiviteter

Samtidig som vi vil gi barna tid og ro til å leke, ønsker vi også å gi dem innblikk i allsidige aktiviteter. Dette omhandler dagligdagse gjøremål i barnehagen som f. eks å lage mat, dekke på og rydde av - til utendørs aktiviteter og opplevelser som vi enten kan gjøre i barnehagen eller lenger unna. Dette omhandler både fin-motorisk og grov-motorisk aktivitet, snekre, spikke, tenne bål, lage mat, sykle, gå på ski, rusle på tur, besøk på skolen, dra på biblioteket og ikke minst å invitere gjester til oss. Noen av aktivitetene vil være planlagte og faste - andre kommer spontant. I samsvar med foreldres ønsker for barnehageåret vil vi at barna skal oppleve tilhørighet og samhold. Felles opplevelser gir oss mye å snakke om. Det gir også barna mulighet til å mestre ulike utfordringer. Vårt store satsingsområde i år er **turer** og målet er at de skal oppleve alt overstående gjennom alle turene vi kommer til å ta i år.

Bruke sansene sine til å lære om verden rundt seg

Et godt utviklet sanseapparat legger grunnlaget for små barns utvikling og læring. Den viktigste læringen hos de aller minste barna går gjennom bruk av sansene. Alt må blant annet smakes på! Gjennom sanseinntrykk skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange forskjellige områder. Å bruke og å utvikle sansene gir også et godt utgangspunkt for undring, forskning og språkutvikling. Spesielt på Unna rennet ønsker vi at barna skal bli kjent med seg selv og omverdenen gjennom å eksponeres for forskjellige inntrykk hvor sansene tas i bruk. Vi legger opp til forskjellige aktiviteter hvor målet er utvikling og bevisstgjøring av sanser. De skal få smake, lukte, høre, se, føle og kjenne. I forhold til den taktile sansen er det viktig at vi som voksne tar på, stryker og masserer lett barna. Et godt fang skal ikke undervurderes!

Dagsrytme

Måten vi legger opp dagen varierer noe fra avdelingene. På Unnarennet er det en rolig start, frokost, lek, stell og bleieskift, soving, utelek, fruktmåltid, mer stell, og mer lek. De ansatte er mye på gulvet med de minste og hjelper og veileder barna ut fra deres nivå. Ettersom de minste krever mye stell og søvn blir det kortere perioder frigitt til lek og aktiviteter enn det blir blant de større barna på Ovarennet. Det er viktig at de ansatte er «her og nå» og ikke legger så store og ambisiøse planer. En tur for de minste kan være på baksiden av barnehagen eller rett utenfor gjerdet. Les om Unnarennets tanker og planer litt lenger bak i årsplanen vår.

På Ovarennet er dagen i langt større grad preget av lek og aktivitet. Når barnehagen åpner klargjør en ansatt avdelingen slik at barna kan starte med lek med det samme det kommer. Frokosten inntas i fellesskap kl. 0830. Etter hvert som de er ferdige kan de rydde etter seg og fortsette med leken. Når klokken nærmer seg 1030 er det klart for samlingsstund hvor mange ulike tema tas opp. «Henry», Forut-aksjonen eller andre tema/turplaner det jobbes med. Det handler veldig ofte om hvordan vi er mot hverandre, om vennskap osv. Sang og musikk er alltid med. Etter samlingen er det en svipptur innom toalettet etterfulgt av grundig håndvask og et godt måltid. Tirsdager er det middag – de resterende dagene er det brødmat med variert pålegg. Det er populært å være med på matlagingen. Etter måltidet er det innlagt hvilestund (et punkt som har kommet inn i rammeplanen), og litt avhengig av behov er det noen som sovner en liten stund, mens andre bare holder på med en rolig aktivitet.

Når barna kommer ut, spres de utover lekeplassen vår og danner grupper som leker sammen. Etter er lite måltid til, ofte akkompagnert med høytlesning begynner det å bli «hentetid». De siste timene før barnehagen stenger raser avgårde for oss alle sammen. Det skal lekes, ryddes og gis tilbakemelding om hvordan ditt barn har hatt det i dag.

OVARENNET

Avdelingen for barn i alderen 2-6 år. Vi lager månedsplaner som viser flere detaljer i forhold til aktiviteter og opplegg. Punktene under er vår måte å jobbe med barna på denne avdelingen.

Anerkjennelse

På Ovarennet er vi opptatt av at vi skal se og møte alle barna, og sammen skape et trygt sted for dem å være. Vi skal møte barna der de er, i deres opplevelser og erfaringer, følelser og sinnsstemninger. Det å bli møtt er kjempeviktig for oss alle, og ordet rommer mye. Det motsatte av å bli møtt kan være å bli misforstått, ikke lyttet til, oversett eller bagatellisert, f.eks. å bli fortalt at «dette er ikke noe å gråte for». Det strekker vi oss langt for ikke å gjøre på Ovarennet. Vi har stort fokus på å anerkjenne barna, dvs. at vi aksepterer at barna har de følelsene de har. Selv om det for andre kan virke som en filleting å være lei seg for, så er det ikke det hvis barnet har en annen opplevelse av hendelsen. Vi tar barna på alvor. Alle følelser er lov, men handlinger er noe annet. Vi prøver så godt det lar seg gjøre å skille person og handlinger fra hverandre, ved f.eks. å si: «jeg skjønner at du er veldig sint nå, men det er ikke greit å slå».

Medvirkning

«Barn har rett til medvirkning og mulighet til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens virksomhet.» Det slås fast både i barnehageloven og i FNs barnekonvensjon. Nytt i årets rammeplan for barnehager er at det er enda tydeligere krav at de skal være med på å planlegge, gjennomføre og vurdere aktiviteter i sin barnehagehverdag. Barns medvirkning kommer selvfølgelig til syne i hverdagen også på andre måter, men helt systematisk har vi bestemt oss for at det de i hovedsak skal få være med å medvirke i og bestemme vil bli turene våre. Vi har «møter» og alle får ytre sine ønsker, som skrives ned. Deretter blir det kanskje demokratisk avstemning for å finne ut hva vi skal gjøre, hvor vi skal gå/dra. Så begynner arbeidet med hvordan vi skal få dette til, og til slutt; evaluering av hvordan det gikk. Det er et spennende arbeid som vi ser skaper mye engasjement og glede i barnegruppa.

Smart

Vi bruker et opplegg som heter SMART. Det går i korte trekk ut på å kartlegge styrkene våre, for å bygge gode selvbilder og god selvfølelse hos den enkelte. Vi går med en kortstokk i beltet og bruker disse styrkekortene aktivt i arbeidet – der vi prøver å ta hverandre på fersken i å gjøre god ting, for deretter å sette ord på det ved hjelp styrkekort. Styrker kan være karakteregenskaper som f.eks. hjelpsomhet, omsorg, ansvarsbevissthet, tålmodighet osv. Den bevisste holdningen med et blikk som leter etter og setter ord på styrker er en viktig del av vårt daglige arbeid med barna.

Barnegruppa og gruppedeling

Vi jobber mye i grupper i hverdagen. Hver dag inneholder masse lek og rutinepregede aktiviteter, som frilek inne og ute, samlingsstund, lunsj, hvilestund, fruktmåltid osv. Men ganske ofte vil det være en del aktiviteter på planen der vi har delt barna inn i ulike grupper. Dette gjør vi for å få tilrettelagt aktivitetene best mulig for barna, og for å få til gode relasjoner innad i gruppene med barn som er født samme år.

- **Elgene** er de eldste (født i 2012), de er 4 stykker og har et eget førskoleopplegg med Britt der de i all hovedsak arbeider SMART.
- **Bjørnene** er 12 stykker (født i 2013), de har sin egen gruppe ukentlig.
- **Rev og Ekorn** er en gruppe sammen – det er 3 **Rever** (født i 2014) og 1 **Ekorn** (født i 2015). De fire minste har gruppeaktiviteter sammen, og også på tvers av avdelinger sammen med ekornene på Unnarennet (født i 2015).
- Vi er bevisste på å ha gode rutiner under tilvenning, og også når det gjelder bytte av avdeling i barnehagen og skolestart.

Dette barnehageåret har vi bestemt oss for å ha fokus på eventyr. Vi vil få til gode samlingsstunder som kan innføre noe nytt og litt magisk i hverdagen. Vi har innført “Eventyrsangen” – og når den blir spilt på avdelingen så betyr det at det er eventyrstund på eventyrrommet. Vi bruker eventyret «Skinnavotten» og også andre ulike eventyr.

Hilsen

Hanne Mette, Freddy, Vibecke og Marit

UNNARENNET

Tilknytning

Små barn som starter i barnehagen har behov for å knytte seg til nye omsorgspersoner når de foresatte ikke er tilgjengelige. På Unnarennet har vi stort fokus på dette. Vi jobber etter en modell som kalles «Trygghetssirkelen» (COS-modellen), som har sitt utspring etter mer enn 30 års tilknytningsteori og tilknytningsforskning på psykisk helse. Forskning viser at barn som opplever trygg tilknytning opplever mer lykke, føler mindre sinne, trives bedre med vennene sine, opplever sterkere vennskap, klarer å løse problemer med vennene sine, har bedre relasjoner til sine søsken, har bedre selvfølelse, vet at det finner en løsning på de fleste problemer, tror at de vil oppleve positive ting, stoler på menneskene de er glad i og vet hvordan de skal være snille mot mennesker i sine omgivelser. Barnet trenger både nærhet og atskillelse fra omsorgspersonen. I barnehagen er vi svært bevisste på vår rolle i relasjonen til barna.

Barns medvirkning

Barnehageloven, grunnloven og FNs barnekonvensjon sier at barn har rett til medvirkning og mulighet til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. På Unnarennet er vi bevisste på at barn skal oppleve innflytelse på det som skjer i barnehagen. Vi observerer barna og følger opp deres behov, er oppmerksomme på deres uttrykk, lar barna velge i situasjoner som tillater det og tilpasser dagen etter hvert enkelt barns individuelle behov for mat, søvn, omsorg og aktivitet.

Språk

De første 24 månedene er en avgjørende periode for tale- og språkutvikling. Den voksende hjernen er best i stand til å oppfange språk i denne perioden. Da er det viktig at vi skaper et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre. På Unnarennet gjennomfører vi dette gjennom å rime og synge sanger som barna liker, fortelle eventyr, samtale med barna, stille spørsmål, se på bilder i bøker og snakke om det vi ser, sette ord på opplevelser i alle situasjoner.

Smart

Smart tas også i bruk på Unnarennet. Vi bruker en liten Fantorangen-bamse som introduksjon for barna til å bli kjent med SMART-kortene. Han får bli med hvert barn hjem en helg, hvor han har med seg en liten sekk med en bok, tannbørste, pysj, SMART-kort og fotoapparat. Barna kan leke med han og passe på han, og sørge for at han får oppleve mest mulig. Foreldrene tar bilder av hva han har opplevd, og på mandagen etter skriver vi ut bilder i barnehagen. Deretter lages det en plakat, og vi gir barnet som har hatt han med hjem, et styrkekort etter hva vi kan se av bildene at de har lært Fantorangen.

Hilsen

Kathrine, Wenche, Lene og Nancy Camilla

Elgenes førskoleklubb

Det er i år 4 elger som en gang i uken møtes for å knytte bånd og styrke samholdet. Disse fire har sitt siste år i barnehagen. De er «skolestartere». Lillehammer kommune har utarbeidet retningslinjer for overgangen barnehage-skole, hvor det blant annet heter;

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barnet kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuell skolefritidsordning. Barnehagen og skolen skal utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang og oppstart i skolen.

Rammeplanen sier i tillegg at de eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skolen. Barnehagen skal sørge for at barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem det et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. De skal kunne avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Søre Ål skole som barna sokner til, har ønske om at barna skal ha visse ferdigheter som

- Selvstendighet ved toalettbesøk
- Kunne kle på seg selv
- Ha oversikt over sine egne saker og klær
- Være kjent med skolen og SFO – komme på besøk og gjøre seg kjent på skolens område

Dette er langt viktigere enn at de skal kunne lese og skrive, ettersom dette er noe de vil lære på skolen. De ønsker imidlertid også dette:

- *At barna skal lytte til lyder og rytme i språket* – vi skal lese historier, rim og regler.
- *Bli kjent med symboler som tall og bokstaver* – vi skal lage planer, evaluere, klippe og lime ulike oppgaver med tall og bokstaver, bilder med rim.
- *Bli kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m* – vi tar tur til biblioteket, låner bøker vi skal lese og levere dem igjen, skal synge masse, ta bilder og bruke til evalueringer.
- *Bruke språket til å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer* – vi leser «SMART-historier», reflekterer og snakker om gode hendelser som skjer mellom menneskene der, snakker om hva de ulike personene tenker og føler – og hvilke erfaringer de gjør seg i historiene, samt knytter «styrkekort» og karakteregenskaper som mot, omsorg, hjelpsomhet, samarbeid, ansvarsbevissthet, selvkontroll, tålmodighet, utholdenhet, respekt og takknemlighet.
- *Bruke språk til å løse konflikter* – vi har som mål at disse fire barna skal knytte sterke bånd og ALLTID hjelpe hverandre både i barnehagen og videreføre dette til når de begynner på skolen.
- *Bruke språket til å skape positive relasjoner i lek og annet samvær* – vi kommer til å ta barns medvirkning på alvor og har invitert barna til å være med på å bestemme turer

vi skal på. De skal få være med i planlegging, gjennomføring og evaluering. Dette mener vi er svært utviklende for både vennskap og berikelse av språket.

- *Oppleve digitale verktøy og bruke Ipad og andre digitale hjelpemidler* – vi vil la barna ta egne bilder og skrive ut disse, laminere og ta med hjem, til bruk i evaluering og til å knytte opp mot gode handlinger (SMART).

De ønsker også å få nødvendig informasjon om enkeltbarn dersom det er noe som er viktig for barnet skal bli formidlet. Dette må dere som foreldre godkjenne på forhånd. Det gjennomføres møte med skole, barnehage og foreldre før skolestart.

Det er turer som er Hagehaugens satsingsområde dette barnehageåret. Dette er både ut fra foreldres og ansattes ønsker, og det området vi mener at vi kunne la barn få komme med innspill, uten å få et «nei, det går ikke» fra oss ansatte.

En gang per måned kommer Elgene til å dra på tur. I skrivende stund har vi allerede vært i eplehagen til Rakel, hvor vi fikk klatret i trær, hoppet på trampoline, grillet pølser og spist sveler. Vi har også fått overnattet i telt ute i barnehagen. Da var det mest spennende å få løpe rundt i mørket med lommelykter. Alle sov seg gjennom natten. Den neste turen som er planlagt er «høyre-venstretur» hvor vi ikke vet hvor vi havner fordi vi trekker lapper ved hvert veikryss for å se om skjebnen leder oss til høyre eller venstre. Vi skal på biblioteket, på tur i stallen, togtur, fisketur, tur til Strandtorget, kanskje gå tur i julegaten – ja, hvem vet hva barna kommer med av forslag? Vi skal også på flere besøk til Søre Ål skole og til SFO. På alle turer hvor vi beveger oss ved bilvei kommer trafikkopplæring inn. Det er en regel vi virkelig skal lære oss dette året;

*Skilte som er runde og røde,
Sier hva du ikke skal gjøre.
Skilte som er runde og blå,
sier hva du skal gjøre nå.*

*Røde skilte med tre kanter,
Viser fare for trafikanter.
Skilte med fire sider som er blå,
Er skilte med opplysning på.*

*Skal du krysse vei og gate,
Kryss der fotgjengerfelt er malte.
Reglene som gjelder for de små,
Gjelder for de store og.*

De dagene vi ikke er på tur er vi her i barnehagen. Da starter vi dagen med å spise frokost sammen, lese «SMART-historie» syngende, rime, klippe, lime, tegne, planlegge turer på plakat som blir hengt opp til foreldre, evaluere turer på plakater m.m. Det blir et spennende år, og jeg gleder meg.

Hilsen Britt

Til dere foreldre

- Vi ønsker at dere skal vite at dere alltid er velkommen uansett hva klokken er på dagen.
- Vi ønsker at dere skal vite at dere alltid kan si ifra om noe ikke er bra. Vi tar deres opplevelser på alvor og ønsker å lytte til dere og gjøre noe med det på så lavt nivå som mulig. Vi er åpen for ros og ris.
- Vi ønsker at dere skal vite at dere alltid er velkommen til å være med på aktiviteter og turer sammen med oss. Vi kommer til å spørre - og det er lov å si nei også!
- Vi ønsker at dere skal vite at vi setter pris på at dere deltar på arrangementer som familiemiddager, sommerfest, juletreff, dugnader, møter m.m
- Vi ønsker at dere skal vite at vi setter pris på engasjementet deres og at dere hjelper oss med «hva det skal være» som f. eks å holde førstehjelpskurs for oss eller reparerer en ødelagt stikkontakt.
- Vi ønsker at dere skal vite at vi setter pris på at vi får bruke våre egenskaper og ressurser sammen med barna.
- Vi ønsker at dere skal vite at vi setter stor pris på barna deres og er takknemlige for at vi får jobbe akkurat her!

Årsoversikt over møter og arrangementer 2017/2018

Planleggingsdager Torsdag 17. august Fredag 18. august Fredag 10. november Tirsdag 2. januar Fredag 18. mai	Personaltid SMART - veikart Felles med alle barnehagene i Lillehammer Avdelingsvis arbeid – gjennomgang av barna – evalueringer og justering av planer Fri – innarbeidet på personalmøter
Foreldremøter Onsdag 11. oktober kl. 1900-2100 Onsdag 2. mai kl. 1800-2100	Andel, dugnad, årsplan, bildefremvisning Gjelder for «gamle» og «nye» foreldre. Felles del med alle ansatte først – deretter kun for de nye foreldrene med ped.ledere.
Familiemiddager Onsdag 20. september Tirsdag 24. oktober Tirsdag 6. februar	Innsamling til Bjørnenes togtur til Moelv «Vi og verden» Forut-aksjonen. Vi lager mat «ala-Sri Lanka» Samefolkets dag blir feiret med familiemiddag. Vi lager bidos.
Tradisjoner - kveldstid Lysfest onsdag 29. november kl. 1630 Juletreffest Sommerfest onsdag 31.mai (Hageparty?) Overnatting for Elgene i barnehagen (Før påske dersom rivning av bygg)	Arrangeres av SU. Ansatte ikke med. Dersom vi er i midlertidige lokaler på dette tidspunkt er det mulig at vi f. eks samles i Søndre park. Vi kommer tilbake til det. I regi av foreldre. Ansatte kan være med på frivillig basis.
Tradisjoner – dagtid Lucia onsdag 13. desember Kirkebesøk og julelunsj Samefolkets dag mandag 6. februar Påskelunsj 28. mars Gjensynsfest før påske dersom rivning av bygg. Åpningsfest august 2018	Luciatoget inne i barnehagen – kun for barna. Dato og sted ikke fastsatt. Det avhenger litt av føret om vi går til kirken eller den kommer til oss. Barna kan få pynte seg. Familiemiddag og bidos. Vi lager lunsj til barna med tradisjonsrik påskemat. Fjorårets Elger inviteres til barnehagen. NB! Dersom det blir ny barnehage august 2018 – inviterer vi til åpning!! Da utgår gjensynsfesten slik den tidligere har vært for fjorårets skolestartere.

